

Twintig jaar Vlaamse hospitaleros in Los Arcos

Sinds 1997 neemt de hospitalerowerking van het Vlaams Compostelagenootschap het beheer waar van een grote pelgrimsherberg in Los Arcos (Navarra). Het was een initiatief van Miet Van Duyse, pionierster op de pelgrimsweg en gebeten door dienstverlening aan pelgrims.

Los Arcos ligt op de Camino Francés, 30 km vóór Logroño. De pelgrims te voet hebben er dan, na Roncesvalles, al 123 km opzitten. De avond van hun vijfde stapdag – vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port – komen ze aan in Los Arcos. Sommigen hebben al een dipje en vragen zich af waarom ze dit eigenlijk doen.

Zeventien werkjaren lang al nemen duo's Vlaamse vrijwilligers om beurt een dienstrol van een halve maand op om de werking van de herberg met 70 slaappleatsen te verzekeren. De herberg opent met Pasen of op 1 april en sluit op Allerheiligen. Voor het stadje van 1300 inwoners is die Vlaamse inbreng een niet te versmaden hulp. Eigen vrijwilligers zijn schaars en betaald personeel zou de kleine stadskas danig belasten.

De herberg Isaac Santiago is ondergebracht in de gebouwen van een vroegere gemeentelijke school. Een slaapzaal bevindt zich in een voormalig klaslokaal en een andere in de omgebouwde woningen van twee onderwijzers aan de andere kant van de speelplaats. In het hoofdgebouw beschikken de hospitaleros over een kleine privéstudio. Toch delen ze wel en wee met de pelgrims. Ik kan getuigen dat het gesnurk van de slaapzaal tot in de studio te horen is. Isaac Santiago is een sobere herberg, langs de camino gekend om zijn netheid en hartelijke ontvangst. Los Arcos zelf telt nog een comfortabel hotel en vier privéherbergen. Het stadje verwent graag zijn pelgrims. In een kwarteeuw is het pelgrimeren een belangrijk deel van de lokale economie geworden. Los Arcos verdient zijn ster langs de weg met de historische Santa Mariakerk, een barok meesterwerk met een spectaculair uitgewerkt hoogaltaar en een 16de-eeuwse Vlaamse triptiek.

Per werkjaar reizen dus veertien of vijftien vrijwilligersteams af naar Los Arcos om daar hun taak op te nemen.

De lokale Sint-Jakobsvereniging zorgt voor de administratieve en logistieke ondersteuning, ons eigen Genootschap voor de verzekering van de vrijwilligers.

Ter plaatse draaien de Vlaamse duo's lange werkdagen van bij het vertrek 's morgens van de eerste pelgrims (zes uur in het voorjaar, vijf uur in de zomer) tot het sluitingsuur 's avonds om tien uur.

In de voormiddag wordt de herberg volledig schoongemaakt, worden kleine herstellingen uitgevoerd, voorraden aangevuld en alles in gereedheid gebracht voor de nieuwe instroom. Tegen de middag wachten de eerste peregrinos al voor de deur, in het hoogseizoen zijn alle bedden in een paar uur bezet. Achter de herberg is nog plaats voor vier tenten.

Het is onmiskenbaar dat het pelgrimsgebeuren langs de camino in enkele jaren sterk veranderd is. Hospitaleros van het eerste uur zien het met gemengde gevoelens gebeuren. Waar is de caminogeest van vroeger, de pionierstijd, de tijd dat passanten met heel weinig al zeer tevreden waren?

De 'camino doen' is nu voor velen een sportieve of culturele themareis geworden. De spirituele, christelijk geïnspireerde dimensie neemt zienderogen af. Recente uitzonderingen daarop zijn Amerikaanse of Zuid-Koreaanse pelgrims, die de camino nog niet zo lang ontdekt

hebben. De film 'The Way' zit daar alvast voor een stuk tussen, net als Paolo Coelho's boek over Santiago enkele jaren geleden zoveel Brazilianen aangesproken heeft om de camino te bewandelen.

De talrijke *turegrinos* echter – een samentrekking van *turista* en *peregrino* – zien de camino op de eerste plaats als een interessante route, waar ze vele mooie dingen kunnen ontdekken en niet veel geld hoeven uit te geven. Ze verwachten wel ontbijt, gratis wifi, bagagevervoer, avondmaaltijd en een laat sluitingsuur.

De voorbereiding van de pelgrims laat tegenwoordig te wensen over, met alle gevolgen van dien voor o.m. voeten en vermoeide ruggen. Een goede zaak voor onze lokale Carlos, de professionele kinesist-masseur in onze herberg, Hij heeft al menig passant de verlichting geschonken die hij niet in Compostela zal vinden.

Voor onze hospitaleros is het schipperen tussen de authentieke pelgrim, die rust en stilte zoekt en de groepen jolige *turegrinos*. In aantallen zijn de laatsten intussen veruit in de meerderheid. De camino in trekking van een week als alternatieve vakantie is een bekende formule geworden. En dan is er het internet. Spanje heeft intensief geïnvesteerd in mobiele ontvangst en wifidekking langs de camino. Wandelen hoef je nooit meer alleen te doen. De hospitaleros garanderen een rustige omgeving, goed sanitair, een proper bed en keuken. Ze verstrekken informatie en helpen kleine probleempjes oplossen.

Sommige pelgrims zijn discreet en intens met hun camino bezig, ze laten de dingen op zich afkomen en zijn niet veeleisend en vaak heel dankbaar. Iedere hospitalero heeft *peregrinos* ontvangen die een blijvende indruk gemaakt hebben, aan wie je soms na jaren nog terugdenkt. Er zijn levensverhalen die je met verstomming slaan, voorbeelden van intense zorg voor elkaar die ontroeren, gesprekken die blijvend inspireren. Pelgrims en passanten tevreden zien vertrekken met heropgeladen batterijen, dat is waar hospitaleros zich voor inzetten.

De sfeer in de herberg is op bepaalde avonden erg uitgelaten, als gasten in groep koken en delen, als op de binnenplaats gezongen wordt, als enkele flessen rioja gedeeld worden, als een pelgrim met artistieke kwaliteiten zijn schetspotlood of een muziekinstrument bovenhaalt of zijn zangrepertoire laat horen.

Vlaamse hospitaleros maken intussen deel uit van het lokale leven in Los Arcos. Iedereen kent er de bedrijvige, correcte en attente Flamencos. Telkens opnieuw wordt de hospitalero aangesproken over de werking van de herberg, de markante feitjes, het doen en laten in het dorpje. Ons Genootschap kreeg intussen een medaille van erkentelijkheid en een zilveren plaat van Navarra toegekend. Voor de hospitaleros zijn stichter-erevoorzitter Gerardo Zúñiga en zijn kompanen Jesús, José-Javier en Carlos intussen echte vrienden geworden, naar wie ieder jaar weer uitgekeken wordt.

Los Arcos, gelegen in de Pyreneeën, tussen velden en wijngaarden, die de nabije Rioja aankondigen, is een prachtig decor voor onze historische opdracht. Meeleven op het ritme van het stadje is een rijke belevenis. Voor een nuchtere hospitalero uit het ontvoogde, areligieuze, zakelijke en funzoekende Vlaanderen is het verrassend om te zien hoe de kerkelijke kalender en feesten hier nog beleefd worden. Hoe de kleine gemeenschap van 1300 Arqueños de paastijd, meivieringen, patroonsfeesten, aurora's en

gemeenschapspaella's beleven en het dorpsleven iedere maand van een aantal tradities voorzien.

Tot slot nog even de cijfers bekijken. In 2016 heeft 'Isaac Santiago' met zijn 70 bedden 12.387 pelgrims ontvangen, of bijna 58 per dag. Een druk jaar, van juni tot eind september heel vaak volzet. Spanjaarden vormen een vijfde van de gasten, Italianen bezetten de tweede plaats met 1691 pelgrims. De subtop is in handen van Duitsers, Amerikanen, Zuid-Koreanen en Fransen met 800 tot 1000 pelgrims in 34 weken herbergactiviteit. Ten slotte geraken Australiërs, Britten, Nederlanders, Ieren, Brazilianen, Canadezen en Vlamingen nog aan het gemiddelde van één pelgrim per dag, gevolgd door nog meer dan vijftig andere nationaliteiten, onder wie de drie Luxemburgers en die eenzame Tadjikistani, die we dat jaar mochten verwelkomen. Vlaamse pelgrims ontvangen heeft altijd nog iets extra hartelijks, velen onder hen hebben er dagen naar uitgekeken om te overnachten in 'hun' herberg. Voor allen geldt echter te allen tijde: ¡Bienvenido en el Albergue el más simpático del Camino!

Frank Foulon